

Quick scan ecologie

Landgoed Hunthum te Nieuwersluis

Samenvatting

Voor het landgoed Hunthum te Nieuwersluis (gemeente Loenen) wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor het herstel van het landgoed. Op dit moment staat er geen landhuis meer en is het landgoedbos verwilderd. De opzet is het herbouwen van een landhuis met bijgebouwen en landschap-pelijk herstel van het landgoed. Voor de ontwikkeling wordt een ruimtelijke procedure gevolgd.

Hiervoor is een oriënterend onderzoek uitgevoerd. Gebleken is dat in de vijver in potentie de kamsalamander en de ringslang voorkomt. Als er met de ontwikkeling rekening wordt gehouden met deze soorten is er geen effect te verwachten op de populatie. Er is dan eenvoudig een ontheffing van de Flora en Faunawet te verkrijgen.

Er zijn geen effecten op beschermde natuurgebieden of de ecologische hoofdstructuur te verwachten.

Geadviseerd wordt het nieuwe landhuis nabij de vijver - aan de zijde van de Vecht - op een bestaande open plek te bouwen. Tevens wordt geadviseerd het landhuis op een lage terp te bouwen en geen aanpassingen op de grondwaterstand door te voeren.

Inhoud

- 3 — Aanleiding
- 4 — Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden
- 6 — Waarnemingen: veldgegevens en literatuur
- 12 — Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden
- 13 — Conclusie en advies
- 14 — Bronnen

Colofon

Opdrachtgever	Hollandschap
Projectnummer	14.110
Datum	5 maart 2015
Auteur	P.J.H. van der Linden
Gecontroleerd	T. Ursinus
Status	definitief

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl

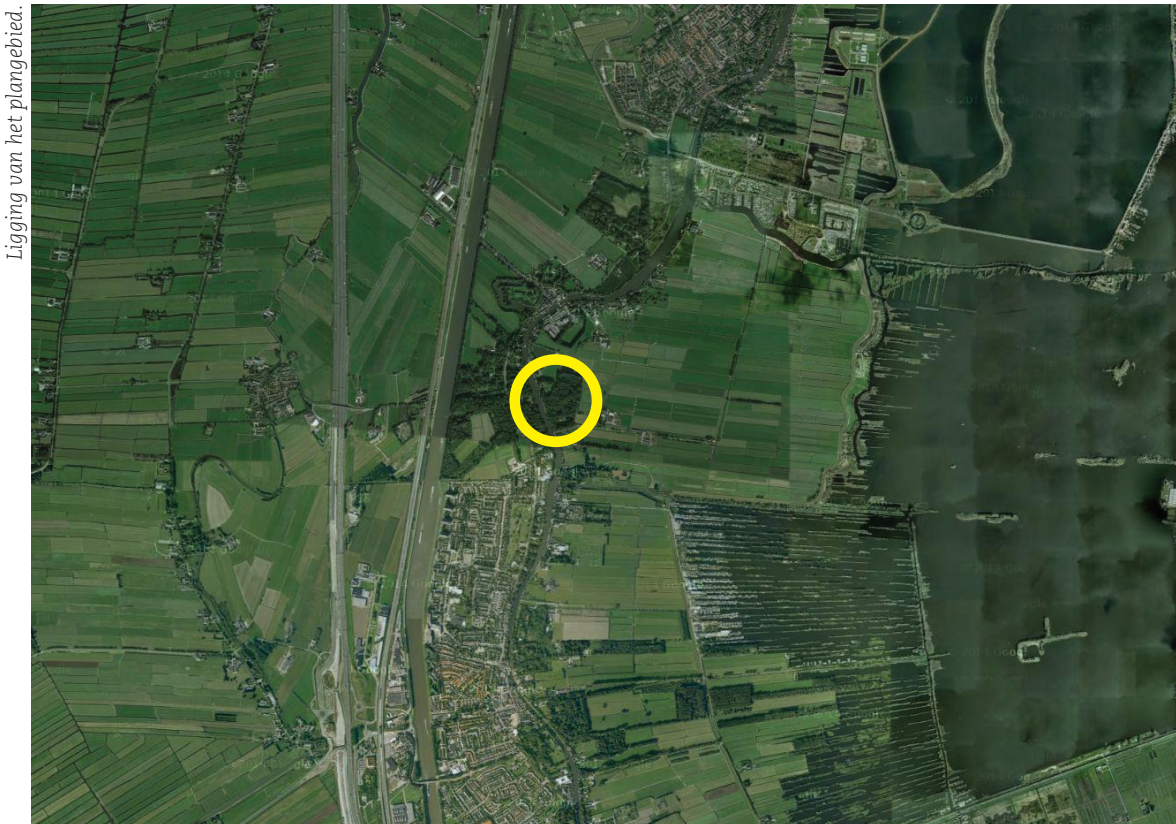
H 01

Aanleiding

Voor het landgoed Hunthum te Nieuwersluis (gemeente Loenen) wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor het herstel van het landgoed. Op dit moment staat er geen landhuis meer en is het landgoedbos verwilderd. De opzet is het herbouwen van een landhuis met bijgebouwen en landschap-pelijk herstel van het landgoed. Voor de ontwikkeling wordt een ruimtelijke procedure gevolgd.

Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Flora en Faunawet, terwijl eveneens de effecten op beschermde natuurgebieden worden beoordeeld.

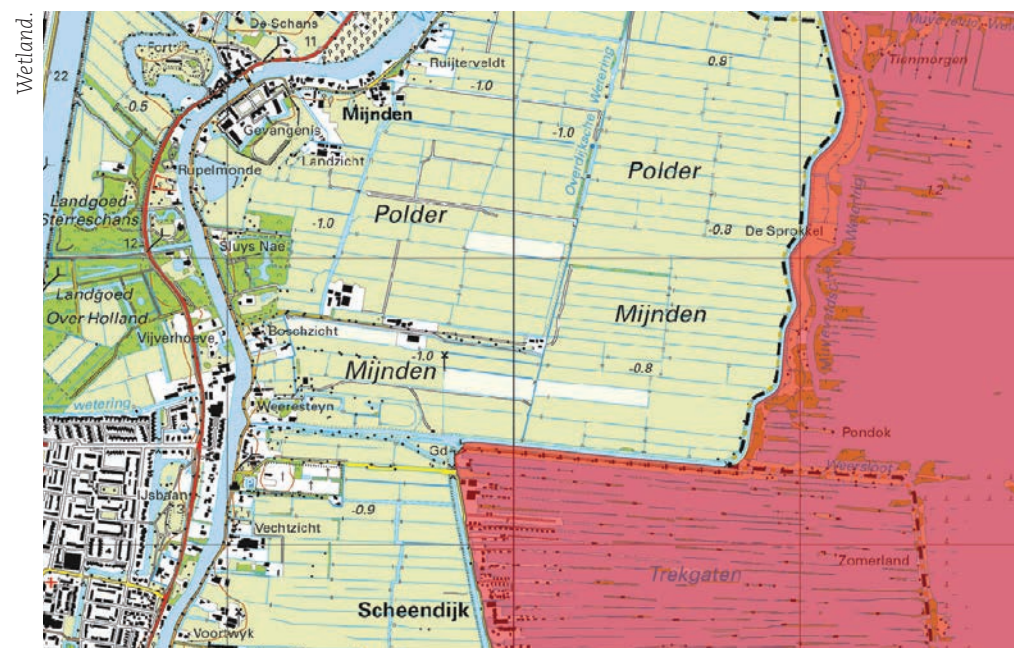
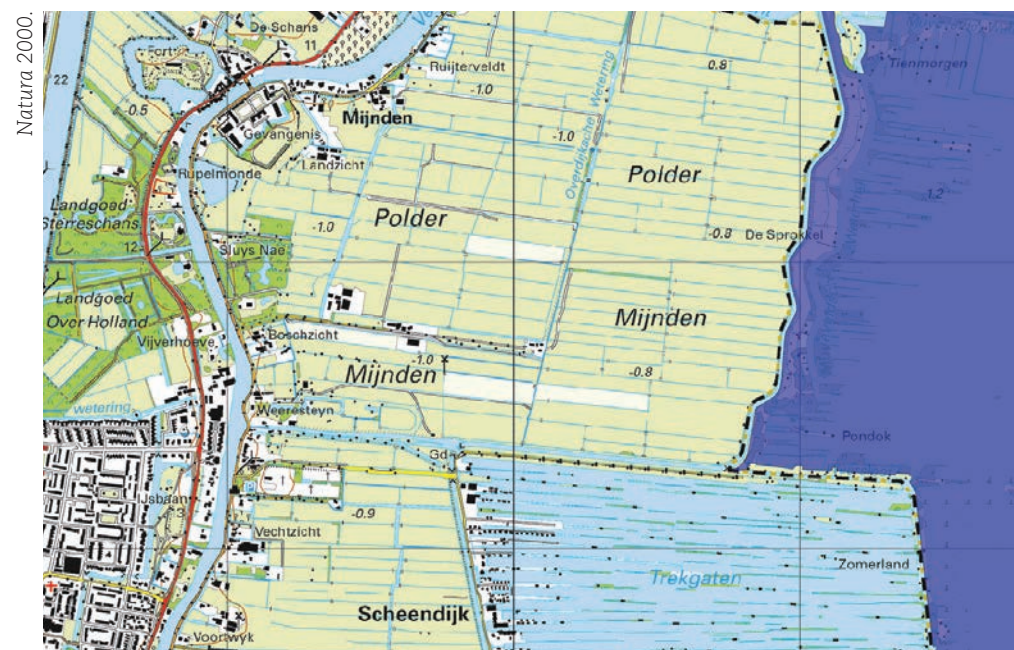
Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan ecologie. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Gezocht wordt naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van een eventueel afdoend onderzoek. Op basis van een quick scan kan wel beoordeeld worden of een ontheffing Flora en Faunawet of een vergunning Natuurbeschermingswet (waarschijnlijk) noodzakelijk is, maar voor het aanvragen van een ontheffing c.q. vergunning is een meer uitgebreid en nauwkeurig onderzoek noodzakelijk. Om een goed oordeel te kunnen geven is op donderdag 18 en 22 augustus 2014 een bezoek gebracht aan de planlocatie.

Ligging van het plangebied.

H 02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

Het landgoed Hunthum ligt aan de Vecht tussen Breukelen en Nieuwersluis. Het ligt daarmee in de landgoederenzone van Utrecht. Momenteel is er geen landhuis aanwezig op Hunthum. In de Gouden Eeuw hebben verscheidene rijke Amsterdamse kooplieden een buiten gebouwd. Dat werd gedaan om de drukke en smerige stad te ontvluchten, maar werd ook als een investering gezien. In Haarlem langs de binnenduinrand, langs de rand van het Gooi en de Utrechtse Heuvelrug en langs de Vecht zijn vele landgoederen en buitenplaatsen opgericht. Op de meeste landgoederen zijn de landgoedbossen verrijkt met stinzenplanten. Het zijn sierlijke, rijkbloeiende knol- en bolgewassen.

Het landgoed bestaat voornamelijk uit bos, met in het bos een vijverpartij. Er zijn eveneens verschillende ontwateringsgreppels en -sloten aanwezig. In het bos zijn enkele plekken aanwezig die hoger liggen, vermoedelijk is hiervoor materiaal gebruikt dat vrijkwam bij het graven van de vijver. Volgens de bodemkaart heeft het voorste deel - langs de Vecht - een poldervaaggrond van zware zavel en lichte klei. Het achterste deel zou een poldervaaggrond van zware klei hebben. In het veld lijkt dat genuanceerd te liggen en zijn er ook plekken die meer een structuur met zand of aarde hebben. Langs de vijver zijn enkele veenlenzen aan de oppervlakte aanwezig.

Het plangebied ligt buiten de ecologische hoofdstructuur - de weilanden naast het landgoedbos vallen binnen de ecologische hoofdstructuur, het landgoedbos niet. Op relatief korte afstand ligt het Natura 2000 gebied Oostelijke Vechtplassen, dat tevens is aangewezen als wetland. Het aangrenzende weiland is aangewezen als weidevogelleefgebied.

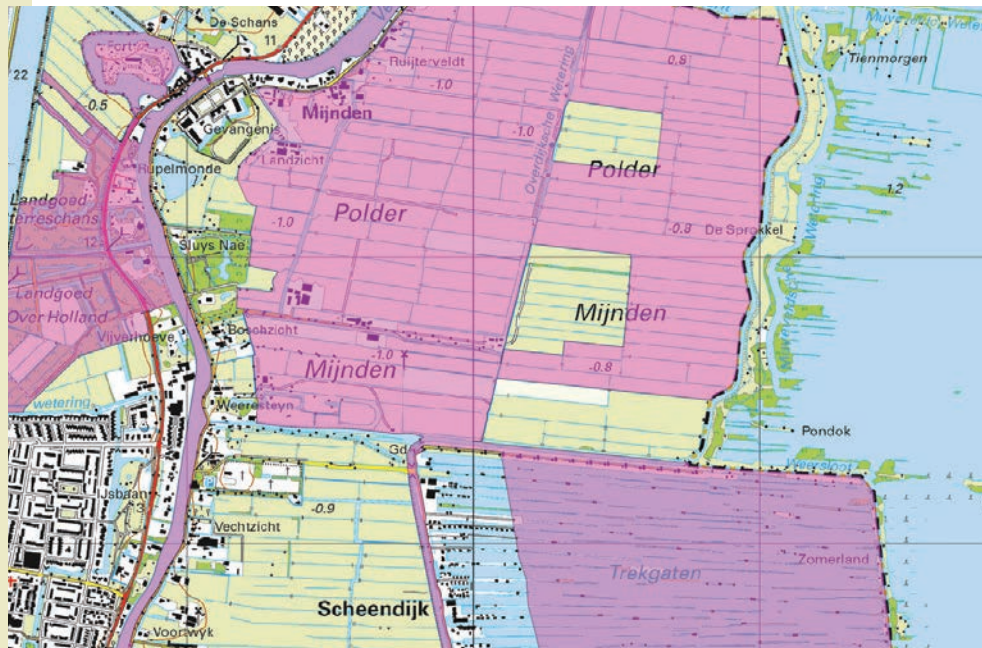
Natura 2000 & wetland

Voor de Natura 2000 en voor de wetlands van de Conventie van Ramsar gelden voor de Oostelijke Vechtplassen nagenoeg gelijke doelstellingen. Voor beide gebieden bestaan de doelstellingen uit het verbeteren of instand houden van de kwaliteit van verschillende parameters voor moerasgebieden en veengebieden. Wel is de begrenzing van beide beschermingsmodules anders. De afstand tot het Natura 2000 gebied is 1.690 meter. De afstand tot het wetland is 830 meter. De belangrijkste oorzaak is dat de Kievitsbuurt wel is aangewezen als wetland, maar niet binnen de begrenzing van de Natura 2000 ligt.

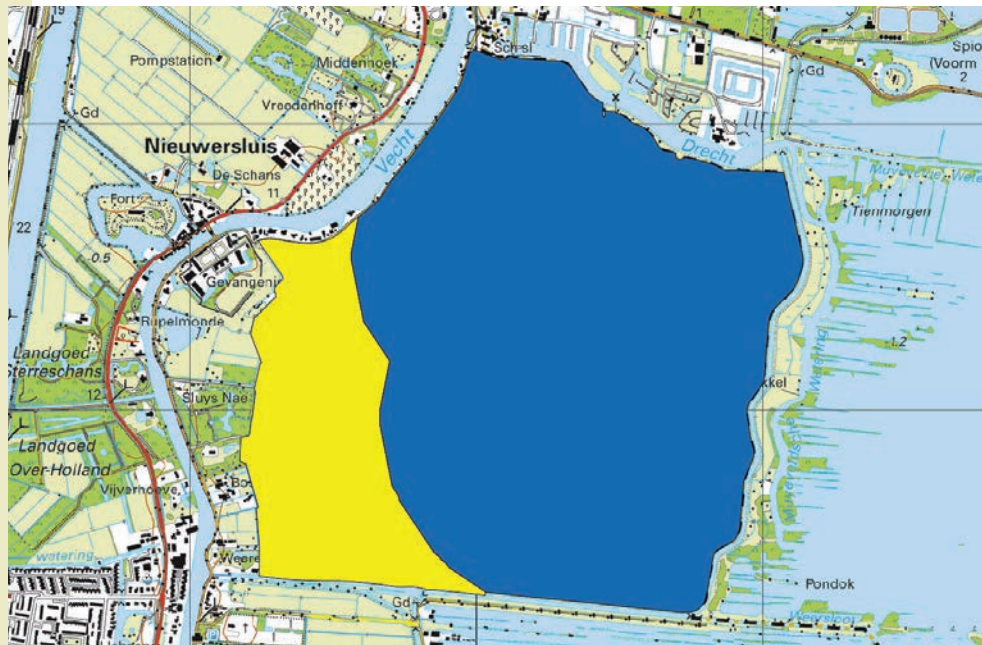
De Oostelijke Vechtplassen bestaat uit een reeks van laagveengebieden tussen de Vecht en de oostrand van Utrechtse heuvelrug. In het gebied bevinden zich door turfwinning ontstane meren en plassen, meest met een zandondergrond, sommige aanzienlijk verdiept door zandwinning. De combinatie van rivierinvloeden en invloeden van het watersysteem van de zandgronden heeft een rijke schakering van typen van moeras en moerasvegetaties doen ontstaan. In het gebied zijn twee belangrijke gradiënten te onderscheiden: van noord naar zuid loopt een gradiënt van meer gesloten gebied (bos) naar meer open landschap (grasland, trilveen en rietland), terwijl van west naar oost een gradiënt is te zien van toenemende kwel (in petgaten en trilvenen). Belangrijk broedgebied voor broedvogels van rietmoerassen (roerdomp, purperreiger) en zeer belangrijk

Ecologische hoofdstructuur.

Weidevogelleefgebied.

voor broedvogels van moerassen met veel waterriet en lange oeverlijnen (woudaap, grote karekiet). Ook van enig belang als broedgebied voor enkele andere moeras- en wadvogels (porseleinhoen, zwarte stern, ijsvogel).

Ecologische hoofdstructuur & weidevogels

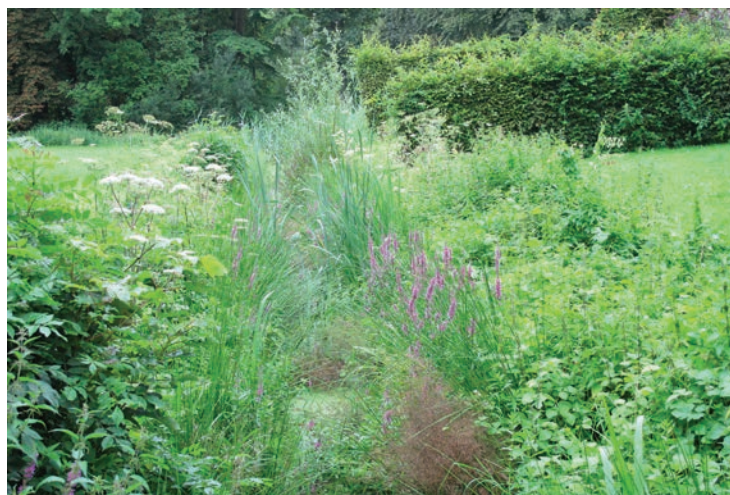
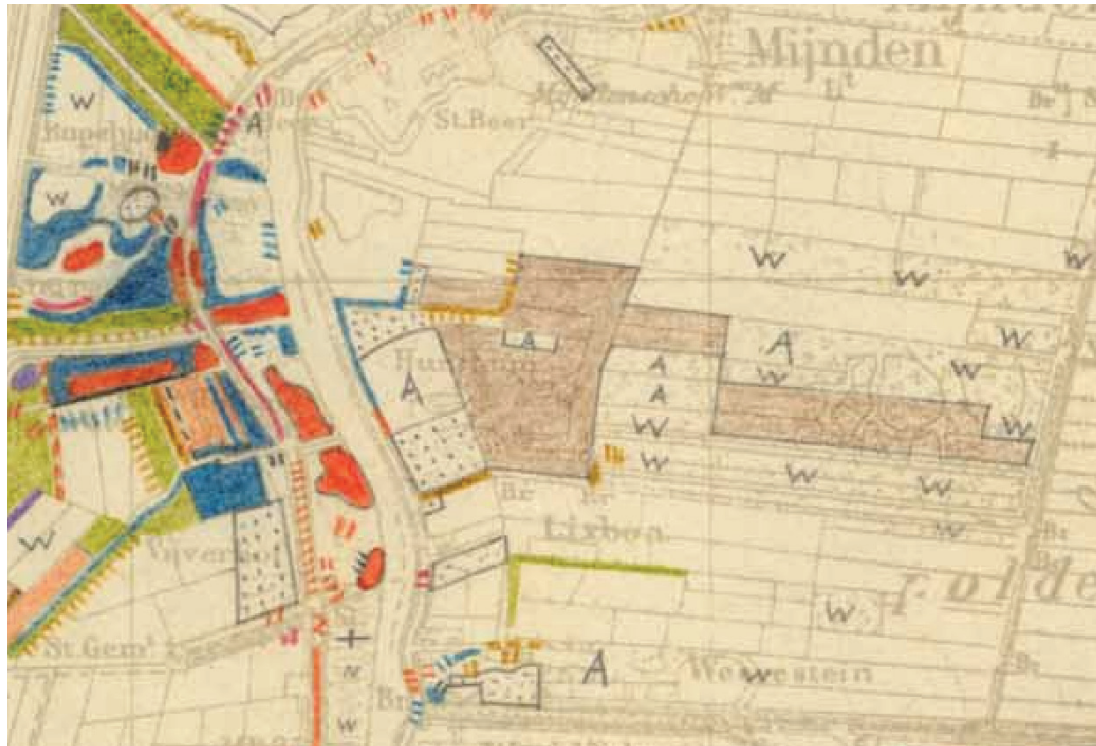
Met de ecologische hoofdstructuur wordt een netwerk van gebieden vorm gegeven. Gebleken is dat planten en dieren in zo'n netwerk meer kans op overleven hebben dan in afzonderlijke en geïsoleert liggende gebieden. De ecologische hoofdstructuur bestaat uit kerngebieden en verbindingzones.

Het zelfde gebied is aangeduid als een belangrijk weidevogelleefgebied, daarbij is het blauw gekleurde gebied van zeer goede kwaliteit en het gele van goede kwaliteit. Volgens het Natuurbeleid zijn beheerpakketten voor weidevogel graslanden en voor botanische graslanden van toepassing binnen het weidegebied. Agrariers krijgen een vergoeding voor gederfde inkomsten als zij aansluiten bij een collectief en het beheer aanpassen aan de eisen voor weidevogels of botanische graslanden.

H 03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Eerste Bosstatistiek.

Tijdens het veldbezoek van 18 en 22 augustus 2014 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn op de planlocatie. Daarvoor is gezocht naar sporen of andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en het habitat is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig kunnen zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd naar onder andere de verspreiding van potentieel aanwezige planten en dieren. Naast het onderzoek gericht op de natuurwetgeving is tevens een eerste indruk van de ontwikkelmogelijkheden bekeken.

Planten

Het bos is te beschouwen als een droog Essen-Iepenbos (*Fraxino-Ulmetum*). Vooral het achterste deel is goed ontwikkeld. Uit de eerste bosstatistiek is af te leiden dat het achterste deel ouder is - dat staat voor de tweede wereldoorlog ingetekend als iepen jonger dan 40 jaar. Langs de rand staat een dubbele rij zomereik (*Quercus robur*). Uit het veldbezoek blijkt dat het bos rijk is aan paddestoelen, met onder andere het halmruitertje (*Marasmiellus vaillantii*). Plaatselijk is in het bos elzenzegge (*Carex elongata*) aangetroffen. Aan de zijde van de Vecht is er naast de vijver een min of meer vierkante open plek, mogelijk dat het landhuis hier heeft gestaan. De vegetatie in de vijver bestaat uit een kroosdek en een meestal matig ontwikkelde oevervegetatie. In een sloot achter het woonhuis is een kruidenrijke oevervegetatie aanwezig. Verder is er rondom het huis een erfbegroeiing aanwezig. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Op waarneming.nl of elders wordt geen melding van beschermde of bijzondere planten gedaan dat herleidbaar is tot het plangebied.

Zoogdieren

De oudere potentieel geschikte bomen zijn onderzocht op verblijfplaatsen voor vleermuizen, deze bomen zijn onderzocht op urinesporen en holten. Dit betreffen de bomen langs de lanen en een enkele boom aan de achterzijde van het terrein. Er staan buiten deze plekken geen dikke(re) bomen. Uit de literatuur en uit eigen ervaring is bekend dat vleermuizen (rosse vleermuis en watervleermuis) in bomen zitten die naast een open plek of een laan staan. In dicht bos worden deze niet aangetroffen. In de onderzochte zomereiken zijn geen holten aangetroffen. Het bos zelf is niet geschikt als jachtgebied. De verschillende brede paden en vooral bij het woonhuis zijn potentieel wel geschikt als jachtgebied. In het bos zijn enkele sporen van het ree (*Capreolus capreolus*) aangetroffen. Verder worden er vooral woelmuizen en ware muizen verwacht. Uit Wansink (2012) blijkt dat in de omgeving watervleermuis en enkele gebouw bewonende soorten bekend zijn. In de bestaande woning zijn geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van vleermuizen (geen sporen, geen invliegopeningen).

Vogels

Binnen het onderzoeksgebied zijn met zekerheid geen vogels aanwezig met een jaarrond

beschermde nest. Er is gezocht naar nesten van vogels met een vaste verblijfplaats op die plaatsen waar deze verwacht kunnen worden. Daarnaast is gelet op vliegende roofvogels die in potentie een nest kunnen hebben in het bos. Noch de nesten noch de vogels zijn aangetroffen. Wel zijn er broedende zangvogels te verwachten. De bestaande woning heeft geen geschikte openingen naar nestplekken voor de huismus en is evenmin geschikt als verblijfplek voor de gierzwaluw (het huis is te laag en heeft geen openingen). Waarneming.nl geeft onvoldoende inzicht in de aanwezigheid van beschermde soorten.

Herpetofauna en vissen

De vijver is geschikt als voortplantingswater voor de kamsalamander (*Triturus cristatus*). Verder is er in potentie de bruine kikker (*Rana temporaria*) aanwezig. Voor andere soorten is het gebied niet geschikt. Niet uitgesloten is dat de ringslang (*Natrix natrix*) voorkomt langs de vijver. De kans op beschermde vissen is uitgesloten. De omgeving van het plangebied is niet onderzocht voor de atlas van de vissen in Utrecht. Op basis van deze literatuur is daarom geen enkel oordeel te vellen over aan- of afwezigheid.

Overige soorten

De overige beschermde soorten hebben allemaal een specifiek habitat dat afwezig is binnen het plangebied. Voor de insecten ontbreekt een geschikt oppervlaktewater. Er is geen ven aanwezig, waardoor de winsnuitlibellen kunnen worden uitgesloten. Er zijn geen (veen)sloten dus de waterkevers kunnen eveneens worden uitgesloten. De waardplanten voor de beschermde vlinders ontbreken en bovendien komen deze niet of nauwelijks voor in bossen. Voor bosmieren is het gebied te nat en de stronkmeer heeft een zeer beperkte verspreiding die op zeer grote afstand van het plangebied ligt. Voor de bosbewonende soorten (meest kevers) geldt dat het verspreidingsgebied van deze soorten op zeer grote afstand ligt en dat het habitat absoluut ongeschikt is voor deze soorten.

H 04 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen de Ecologische Hoofdstructuur, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Flora en Faunawet

Uit het veldonderzoek en de bureaustudie is gebleken dat in en rond de vijver beschermde soorten kunnen voorkomen; het gaat om de kamsalamander en de ringslang. De vijver blijft behouden, maar wordt wel opgeknapt. Bij de geplande natuurontwikkeling kan eenvoudig rekening gehouden worden met deze soorten. Op voorwaarde van een juiste aanpak en uitvoering (gebruik een ecologische werkprotocol) zal er geen effect op treden op de populatie van beide soorten. Vooruitlopend op de uitvoering is het wel verstandig de aanwezigheid van de soorten vast te stellen zodat hier afdoende rekening mee wordt gehouden.

In het bos en rondom het woonhuis zijn, behalve de genoemde soorten, geen beschermde soorten te verwachten. De potentieel aanwezige broedvogels kunnen verstoord worden tijdens de broedtijd als er dan wordt gewerkt. Het effect kan worden voorkomen door buiten de broedtijd te starten met de werkzaamheden.

Natuurbeschermingswet

De beschermde natuurgebieden liggen op relatief grote afstand. Gelet op de aard en omvang van de plannen en de doelstellingen voor de natuurgebieden is de kans op een effect uitgesloten.

Ecologische hoofdstructuur en weidevogels

De ecologische hoofdstructuur en het weidevogelleefgebied grenst aan het bos. De omvang van het bos blijft behouden en het landhuis zal aan de voorzijde - langs de Vecht - gebouwd worden. Daarmee verandert de situatie voor de weidevogels niet. Er zal geen effect op de soortenrijkdom of de broedvogeldichtheid optreden. Voorwaarde is wel dat eventuele ingrepen in de hydrologie geen effect hebben op de achterliggende polder. Geadviseerd wordt daarom het landhuis op een lage terp te bouwen en niet over te gaan tot een verandering in de grondwaterstand.

Voor het landgoed Hunthum te Nieuwersluis (gemeente Loenen) wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor het herstel van het landgoed. Op dit moment staat er geen landhuis meer en is het landgoedbos verwilderd. De opzet is het herbouwen van een landhuis met bijgebouwen en landschappelijk herstel van het landgoed. Voor de ontwikkeling wordt een ruimtelijke procedure gevolgd.

Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora en Faunawet, terwijl eveneens de effecten op beschermde natuurgebieden worden beoordeeld. Verder is beoordeeld wat de ontwikkelmogelijkheden zijn.

Flora en Faunawet

Er zijn in de vijver in potentie beschermde soorten aanwezig (kamsalamander en ringslang). Met de ontwikkelingen kan hiermee eenvoudig rekening gehouden worden. Geadviseerd wordt voorafgaande aan de werkzaamheden de kamsalamander en de ringslang te inventariseren. Aangezien de geplande maatregelen gericht zijn op het verbeteren van het habitat voor in ieder geval kamsalamander en ringslang geeft het aanvragen van een ontheffing geen enkele belemmering en kan de ruimtelijke procedure worden voortgezet. In verband met de aanwezige broedvogels is het nodig om buiten de broedtijd te starten met de werkzaamheden.

Natuurbeschermingswet en ecologische hoofdstructuur

Door de aard, omvang en ligging is een effect op beschermde natuurgebieden uitgesloten. Er is geen vergunning nodig of een verklaring van geen bedenkingen voor het voornemen.

Ontwikkeling

Nabij de vijver - aan de kant van de Vecht - is een open plek aanwezig. Op deze plek kan een nieuw landhuis worden gebouwd zonder schade aan de structuur van het gebied. Uit historische gegevens (zie het betreffende onderzoek) lijkt hier in het verleden ook het landhuis te hebben gestaan. In verband met de grondwaterstand wordt geadviseerd het landhuis op een lage terp te bouwen.

Anonymus (2013) De Utrechtse Buitenplaatsbiotoop, toelichting op de zones Vecht, Stichtse Lustwarande en Langbroekerwetering. Provincie Utrecht.

Wansink, D. (2012) Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Werf, van der, S. (1991) Bosgemeenschappen. Pudoc, Wageningen.

[Provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/](http://provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/)